

Críticateatre

Imma Merino

El feixisme és el mal

Entre chien et loupDirecció: Christiane Jatahy
El Canal de Salt, 5 i 6 de novembre,
Temporada Alta

Amb la càmera col·locada per sobre de l'espai on transcorre l'acció dramàtica, Lars von Trier fa visible a *Dogville* (2003) que la seva mirada és com la d'un déu sever que jutja i castiga la humanitat. Hi palpita la idea tremenda que els humans són portadors del mal mentre que el cineasta sembla jugar amb els personatges, com si fossin les seves titelles, sense cap compassió en considerar que no la mereixen quan, de fet, si són perversos és per la voluntat d'ell mateix: Grace, fugint d'uns mafiosos, arriba a una comunitat que l'acull a canvi que treballi per a ells, que van explotant-la, humiliant-la i violant-la; fins que se n'escapa i lliurant-se als mafiosos, de què el cap és el seu pare, i fa que aquest ordeni una venjança implacable contra la comunitat.

Amb la Comédie de Genève, que produeix l'espectacle amb diversos teatres europeus, la brasilera Christiane Jatahy parteix a *Entre chien et loup* de *Dogville* amb la idea (enunciada pel personatge de Tom, el portaveu moral de la comunitat convertit en director d'una companyia teatral) de contradir el seu fatalisme, que declara el fracàs de la humanitat.

Entre chien et loup, representada aquest cap de



Una escena de l'obra 'Entre chien et loup' ■ MAGALI DOUGADOS

setmana a El Canal dins de la programació de Temporada Alta, seria, doncs, l'adaptació d'una obra que vol posar-se en qüestió. Com arribar, però, a una certa lluminositat si el títol de l'espectacle remet a una expressió francesa que, en relació amb el crepuscle, al·ludeix a la dificultat de veure-hi clar, a la confusió de les coses en un moment del dia que pot metaforitzar un borrós permanent?

Tanmateix, potser en el fet de no veure-hi clar, de dubtar, ja es qüestiona la mirada superba de Lars von Trier. Pot fer la impressió, però, que Jatahy queda atrapada en el punt de partida, que no aconseguir lliurar-se d'un argument que, esdevingut una argumentació sobre una humanitat sense remei, fa que la nova Grace (encarnada per l'extraordi-

nària Julia Bernat, actriu habitual de la directora, és una brasilera que, com una refugiada dels nostres temps, fuig d'una organització criminal del seu país) passi pel mateix calvari de l'original. Amb tot, es percep una altra mirada: Jatahy no està per sobre dels seus personatges (i, així, dels humans), sinó entre ells.

Mentre reprèn amb habilitat i intel·ligència l'exploració en les fronteres entre el teatre (la disposició dels actors i els objectes a l'escenari és magistral) i el cinema (una càmera filma en directe, de manera que ens mostra els actors personatges en primer pla, i aquestes imatges es combinen amb d'altres de prèviament enregistrades que inclouen un fora de camp escènic) a partir d'una pel·lícula amb una forma teatral, Ja-

tahi dona la volta a Von Trier amb un discurs polític. El muntatge s'escapa de *Dogville* no només perquè renuncia al final, sinó perquè, parlant del seu país, Grace (*alter ego* de la directora) denuncia que el mal és el feixisme. No és, doncs, la visió del cineasta danès, que condemna els humans a ser portadors del Mal. El món amb els humans podria ser, doncs, un altre. No es diu, però pot deduir-se de les relacions entre els personatges que, al capdavant, el Mal és el capitalisme, que mena a veure els altres com un objecte del qual treure'n profit.

No és cap ficció juganera d'un cineasta auto-divinitzat, sinó l'observació sobre el món real per part d'una dona de teatre que creu que alguna cosa es pot canviar, si més no dins d'un escenari.

Críticadansa

Jordi Bordes



Un instant de 'Gardenia', reposat 10 anys més tard ■ LUK MONSAERT

Autèntiques

Gardenia, 10 years laterDirecció: Alain Platel
Divendres, 5 de novembre.
Municipal de Girona. Temporada Alta

Alain Platel juga amb molta elegància a la contradicció. Fa visible el patiment i alhora la felicitat de les persones transsexuals (que se senten atrapades en un cos amb el sexe equivocat) sense fer-ne un pamflet. És habitual i efectiu en aquest tipus d'espectacle que cadascú expliqui el seu testimoni, les seves anècdotes i paradoxes del dia a dia. Amb això, l'espectacle ja roda sol; no més cal garantir-li escenes de ritme. Però Platel ha renunciat a la idea més òbvia. Ho va fer fa 10 anys (quan no hi havia l'hàbit d'ensenyar-ho d'ara) i avui hi torna amb els mateixos cossos, deu anys més vells (i l'absència d'una d'elles, que va morir fa cinc anys). L'edat era un element que afegia vulnerabilitat als transsexuals el 2010. Perquè, en un cos vigorós i jove, tot és manifest i festa. Però amb la pell caiguda la

felicitat és molt més íntima i menys espectacular. Platel, és més, posa dos contrastos al quadre: un noi jove i una dona. Són els dos extrems que adoren, que somnien, que els fa ballar la il·lusió. Són les metes inaccessibles.

Les artistes transsexuals s'exposen des de l'autenticitat. Sent elles mateixes (o com els agrada que les veiessin). L'edat és un impediment i, alhora, ha passat a ser un escut de defensa. La provocació és atenuada. Les actituds també han canviat. De ser les que dominen l'escena, que imposen el discurs i les formes, han passat a un gaudi molt més íntim. Segueixen somniant vestir-se i desvestir-se, maquillar-se i posar-se atractives, però no ballen l'energia de *YMCA*, sinó que prefereixen les balades d'*El mag d'Oz* (*Over the rainbow*), el *Bolero* de Ravel i una veu trencada per emular Marlene Dietrich cantant *Were have all the flowers gone* de Seeger. Autèntic. Íntim. Universal. Apoteòsic. Pell de gallina.

Ciència-ficció existencialista

J.P. Sansaloni debuta en novel·la amb 'Un final', una crítica amb fons filosòfic

Lluís Llorc
BARCELONA

Laura Huerga, editora de Raig Verd, feia tres anys que tenia l'original d'*Un final*, de Josep Pons Sansaloni (Ferrerres, 1992), a les mans, però els processos d'edició i la pandèmia han

endarrerit la publicació fins ara. "La trama passa en un futur no definit, en un lloc no definit, habitual en el gènere de la ciència-ficció; la gent no viu, sobreviu en un món amb una pluja àcida d'origen desconegut que el va consumir", resumeix l'editora.

Els capítols alternen la feina d'una científica que busca obsessivament millorar unes pastilles que aporten experiències indi-

viduals i un vell, a l'exterior, que busca com sobreviure. "Volia acció, intriga, profunditat i interpretacions múltiples del que passa; estic satisfet del resultat", afirma l'autor.

Manipulació informativa

L'obra és una distopia en què es critica "la manipulació que fan de la informació els mitjans de comunicació i la publicitat; l'individualisme, que arracona



J.P. Sansaloni ha debutat en novel·la ■ RAIG VERD

la comunitat, tret identitari de la humanitat; l'excés de productivitat en tots els àmbits (laboral, lúdic, cultural...)" *Un final* és "un exercici de desenvolupament dels problemes actuals del nostre món en forma de ficció".

Sansaloni és un escriptor "de costums rutinaris", escriu cada dia i "sovint amb el mòbil". La segona novel·la ja la té l'editora damunt la taula. ■